

סוד החיוך המושלם

"אני רוצה חיוך מושלם" - מבקשת בחורה בת 30 מרופא השיניים שלה. איך ניתן למלא בקשה זו? למה היא מתכוונת כשהיא אומרת "חיוך מושלם"? מה צריך לשפר?

מאת ד"ר אילן גלבוע, מומחה בשיקום הפה, לשעבר יו"ר האיגוד הישראלי לשיקום הפה

כאשר בא אדם לרופא השיניים ומר תלונן על מראה השיניים שלו, על הרופא להתייחס למרכיב האסתטי, במקביל לבריאות השיניים והפה. עליו לנסות להגדיר את ציפיות המטופל בצורה מדויקת, במטרה למצוא פתרון מתאים. כדי להבין את התלונה, מבצע הרופא אנליזה אסתטית של החיוך - בדיקה מסודרת בעזרת טופס ייעודי של מראה השיניים, השפתיים והחניכיים במצבים שונים של חיוך ומנוחה. בעזרת האנליזה האסתטית אפשר לאתר את הטעון תיקון בצבע השיניים, צורת השיניים וסידורן, מתאר החניכיים, אופן הסגירה, השפתיים ועוד.

תחום האסתטיקה הדנטלית נלמד בבתי הספר לרפואת שיניים במסגרת מקצוע הנקרא "שיקום הפה". מקצוע זה נולד בעבר הרחוק, בתקופות בהן עשו בעי קר תותבות שלמות, ששיחזרו את מראה השיניים והחניכיים. בתחום "שיקום הפה" קיימת זה יותר מ-30 שנה תוכנית התמחות ותובענית, הנמשכת ארבע וחצי שנים, ומכשירה את ה"מומחה בשיקום הפה" להתמודד עם מקרים קשים, באיכות טיפול גבוהה. בשנים האחרונות חלה התקדמות גדולה בתחום האסתטיקה, וחשיבות רפואת השיניים האסתטית עלתה. העבודה בתחום זה מורכבת מחמישה פרמטרים חשובים - קו להבי השיניים, קו

שולי החניכיים, קו האמצע, יחס גודל השיניים, אחידות בצבע השיניים. נתעכב על כל אחד מהם.

קו להבי השיניים

הקו הדמיוני המחבר את קצות השיניים בכל לסת, נקרא הקו הלהבי. במצב בו השפתיים במנוחה, קיימת חשיפה של 1 מ"מ עד 4 מ"מ של קצוות השיניים (מידת החשיפה רבה יותר אצל נשים מאשר אצל גברים). בתהליך ההזדקנות נחשפות יותר השיניים התחתונות, ופחות השיניים העליונות. בחיוך אסתטי צריך הקו הלהבי של השיניים העליונות להקיף ולעקוב אחר קו השפה התחתונה. כאשר קו השפה התחתונה וקו להבי השיניים העליונות אינם מקבילים, נוצר פגם בחיוך (תמונה 1).

לפני הטיפול נראים ניבים בולטים וארוכים, כאשר החותכות המרכזיות גבוהות יחסית. הקו המחבר את להבי השיניים יוצר קשר קעורה לעומת קו השפה התחתונה שהוא קמור.

השחזורים הישנים הוחלפו בשחזורים מחומר מרוכב בצבע השן.

קו מתאר החניכיים

קו מתאר החניכיים הוא קו גלי של שולי החניכיים בהיקף כותרות השיניים. איחוד ניכר מהאכלוסייה חושף בחיוך את החניכיים העליונות. מראה אסתטי מתקבל כאשר קו החניכיים העליונות עוקב, או בעל אותו אופי, כמו קו השפה העליונה. אם לא קיימת הרמוניה בין שני קווים אלה, מתקבל חיוך כולט ולא נעים (תמונה 3).

חניכיים חשפה את שולי הכתרים. בטיפול צריך להתייחס גם לחשיפה הלא-סימטרית של החניכיים העליונות, שאינה עוקבת אחר קו השפה העליונה.

כיום עודפת מעל לשיניים. השיניים הולכנו והכתרים הוחלפו. קו שולי החניכיים החדש עוקב אחר קו השפה העליונה, ומהווה את הגורם למראה הנעים של החיוך שהתקבל.

קו האמצע של שורת השיניים

קו האמצע של שורת השיניים עובר בין שתי החותכות המרכזיות ונמצא בחלק

בתחום "שיקום

הפה" קיימת זה יותר

מ-30 שנה תוכנית

התמחות תובענית,

הנמשכת ארבע וחצי

שנים, ומכשירה את

ה"מומחה בשיקום

הפה" להתמודד עם

מקרים קשים, באיכות

טיפול גבוהה

הקדמי ביותר של קשת השיניים. קו זה צריך להיות ממוקם במרכז הפנים. קשה להבחין בסטיות צידיות קלות של 2-3 מ"מ של קו האמצע השיניים ממרכז הפנים, אבל כאשר קו האמצע השיניים אינו אנכי ונמצא בהטיה, נוצרת הפרעה אסתטית בחיוך (תמונה 5).

שיניים בצבעים שונים לאחר טיפולי שורש. עמדת השיניים אינו ישרה והן נמצאות

בהטיה. הקו המרכזי העובר בין החותכות הקדמיות אינו אנכי, אלא אלכסוני.

הפה אחרי טיפול שכלל ארבעה כתרי כל חרסיה על החותכות הקדמיות, הבהרת שיניים וניתוח לגילוף החניכיים. השיניים ממוקמות בשורה ישרה ובעמדה אנכית ללא הטיות.

יחסי גודל השיניים

שיניים יפות הן בעלות יחס פרופורציוני בין אורך לרוחב השן. יחס של 0.85 בין רוחב השן לבין אורכה, נחשב נעים לעין המתבונן. שיניים מרובעות או ארוכות מדי פוגעות באסתטיקה של החיוך. בין השיניים לשכנותיהן בשורה מתקיים יחס מתמטי

נוסף שנקרא "יחס הזהב" - ערך קבוע של 0.618, המתקבל אם מחלקים את רוחב השן קדמית לרוחב השן הבאה בשורה, וכן הלאה. גופים וצורות המקיימים את "יחס הזהב" הם בעלי מראה אסתטי. בטבע ובאמנות קיימות אינספור דוגמאות ל"יחס הזהב" - קונכייה, כנפי פרפר, הפנתיאון ביוון, ציוריו של פיקסו ועוד.

השיניים הקדמיות בחיוך הן מלבניות מדי (יחס אורך רוחב מתחת ל-0.75). פגם נוסף בחיוך - הרווחים בין השיניים וצורתן המקנה מראה של שיניים מחודדות וצרות.

הטיפול כלל הבהרת שיניים וסגירת הרווחים על-ידי חומר מרוכב בצבע השיניים. הטיפול שמרני ביותר, ובוצע קיצור קל בלבד של החותכות הקדמיות. הדבקות אלה דורשות תחזוקה תכופה יותר.

צבע השיניים

צבע השיניים אינו אחיד. לכל שן ישנו מדרג של צבעים, כאשר להב השן שקוף יותר וגוף השן אטום וצהוב יותר. גם שורת השיניים אינה בצבע אחיד. לכל שן יש, באופן טבעי, צבע מעט שונה משכנתה. לדוגמה: הניבים צהובים במקצת, יחסית לחותכות. כאשר צבע השיניים אחיד מדי, או קיימת שן בצבע חורג מהשאר, נוצרת הפרעה אסתטית (תמונה 9).

חותכת מרכזית אפורה שעברה טיפול

כדי להבין את תלונת

המטופל, מבצע

הרופא אנליזה

אסתטית של החיוך

- בדיקה מסודרת

של מראה השיניים,

השפתיים והחניכיים.

בעזרתה אפשר

לאתר את הטעון

תיקון

שורש. קיים שבר בקצות השיניים הקדמיות הפוגם בהמשכיות הקו הלהבי.

הפה לאחר טיפול שכלל הלבנה פנימית של השן האפורה ללא צורך בכתר. קצוות השיניים הושלמו בעזרת חומר מרוכב בצבע השן, לקבלת קו להבי המשכי.

לסיכום

יעיצוב החיוך ברפואת שיניים הוא שילוב של אמנות ואומנות. הרופא נעזר באנליזה אסתטית של החיוך, הכוללת קווי הנחיה ופרופורציות למיקום השיניים והחניכיים במסגרת השפתיים. נתונים מדידים מאפשרים הן לרופא השיניים והן למטופל להגדיר בצורה מדויקת יותר את השינוי המתוכנן ולעצב בצורה מוצלחת יותר את החיוך.

● **ד"ר אילן גלבוע הוא בוגר לימודי רפואת שיניים בהדסה ירושלים ב-1991, התמחה במחלקה לשיקום הפה באוניברסיטת תל-אביב. היום הוא חבר סגל המחלקה לשיקום הפה בתל-אביב ובעל מרפאה פרטית בנתניה**

● **תודה מיוחדת לטכנאי אומן אילן ברוש, ממעבדת שיניים "ברוש דנטל סטודיו"**